

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1923—1924 till statens lönenämnder och statens bostadsnämnd; given Stockholms slott den 9 mars 1923.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, följande:

I innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln, punkterna 22 och 23, föreslagit riksdagen beräkna särskilda anslag för statens allmänna lönenämnd och för statens bostads-
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 83 häft. (Nr 105.)

nämnd med 70,000 kronor, respektive 10,000 kronor. Till statsrådsprotokollet den 8 januari 1923 framhöll jag, att vissa med anslagsberäkningen sammanhängande organisationsfrågor vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande till riksdagen befunne sig på ett förberedande stadium, men att jag hade för avsikt att söka föra fram frågorna till årets riksdag. Då utredningen i dessa ärenden numera slutförts, får jag ånyo anmäla dem, varvid jag tillåter mig att först upptaga frågan om erforderliga anslag för statens lönenämnders verksamhet och därefter behandla frågan om anslag till statens bostadsnämnd.

1:o) *Anslag för budgetåret 1923—1924 till statens lönenämnders verksamhet.*

De tre lönenämnder, som inrättats i samband med genomförandet av de senaste löneregleringarna för befattningshavare vid kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen samt för officerare och underofficerare m. fl. vid armén och marinen, hava till uppgift att behandla till dem av Kungl. Maj:t hänskjutna frågor om allmänna föreskrifter i ämnen, som omhandlas i vederbörande avlöningsreglementen, ävensom andra ärenden av huvudsakligen löneteknisk natur, vilka Kungl. Maj:t må finna lämpligt hänskjuta till nämnderna. Vart och ett av de nämnda förvaltningsområdena har sin särskilda nämnd: kommunikationsverkens lönenämnd, allmänna civilförvaltningens lönenämnd och försvarsväsendets lönenämnd.

*Förslag till
sammanslag-
ning av löne-
nämnderna.*

I syfte att befordra en enhetlig tillämpning av det nyinförda lönesystemet ävensom att nedbringa kostnaderna för lönenämndernas verksamhet har inom finansdepartementet övervägts ett förslag till sammanslagning av de tre lönenämnderna. Inom den lönenämnd, som på så sätt skulle uppkomma, skulle finnas representanter för de allmänna förvaltningsintressena ävensom för tjänstemannaintressena. De senare representanterna skulle växla alltefter arten av de ärenden, som föreläge till behandling. På sätt förutsatts i statsverkspropositionen åsyftade emellertid förslaget, att sammanslagningen nu endast skulle omfatta allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder, medan kommunikationsverkens lönenämnd tillsvidare skulle oförändrad bibehållas.

*Yttranden av
lönenämnderna.*

Över detta förslag hava yttranden avgivits av de tre lönenämnderna. Beträffande de grunder, efter vilka en eventuell sammanslagning skulle kunna tänkas genomförd, hava meningarna inom nämnderna varit mycket

delade, och hava nämnderna i stort sett ansett sig böra åtminstone för närvarande avstyrka en sammanslagning helt eller delvis av de nu i verksamhet varande nämnderna. Allmänna civillförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder hava emellertid i samband med denna fråga funnit sig böra framhålla vissa möjligheter att nedbringa kostnaderna för nämndernas verksamhet genom vidtagande av förenklingar i arbetssättet.

Det förslag till förändringar i lönenämndernas sammansättning, som utarbetats inom finansdepartementet, sammanhänger delvis med frågan om genomförande av vissa ändringar i gällande avlöningsreglementen. Detta spörsmål, som jag ursprungligen haft för avsikt att få underställt 1923 års riksdag, kan emellertid icke framläggas för denna riksdag. På grund härav torde jämväl med prövningen av förslaget om lönenämndernas omorganisation böra anstå. *Departements-
chefen.*

Det är emellertid enligt min mening av stor vikt, att i lönenämndernas sammansättning snarast möjligt sådana förändringar vidtagas, att en förenkling av den nuvarande organisationen med tre särskilda lönenämnder förberedes. Ledamöterna i nämnderna hava hittills i enlighet med bestämmelserna i vederbörande avlöningsreglementen utsetts för en tid av tre år, men det synes mig önskvärt, att för möjliggörande av en blivande sammanslagning av nämnderna tiden för ledamöternas förordnanden inskränkes, då frågor härefter uppstå om utseende av nya ledamöter i nämnderna. Jag förutsätter alltså, att Kungl. Maj:t må förordna ledamöter i nämnderna att tjänstgöra allenast tillsvidare eller för kortare tid än tre år.

I detta sammanhang anser jag mig böra framhålla, att en förändring i gällande instruktioner för lönenämnderna torde böra vidtagas för att bereda möjlighet för nämnderna att fatta beslut i mindre viktiga frågor utan att nämnderna i sin helhet behöva sammanträda. Genom en sådan ändring lär jämväl någon besparing i kostnaderna för nämnderna kunna förväntas uppstå.

Beträffande de medel, som erfordras för nämndernas verksamhet under budgetåret 1923—1924, har jag redan till statsrådsprotokollet den 8 januari 1923 uttalat, att vad angår kommunikationsverkens lönenämnd kostnaderna böra liksom hittills bestridas genom anlitande av vederbörande affärsverks driftinkomster, men att för bestridandet av kostnaderna för de båda övriga nämnderna, vilka kostnader hittills utgått från vederbörande huvudtitlars kommittéanslag, å riksstaten borde uppföras särskilt anslag. Då enligt vad jag förut anfört någon sam-

manslagning icke nu torde böra ske, lära de för allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder erforderliga medlen lämpligen böra anvisas i form av särskilda anslag å sjunde, respektive fjärde huvudtiteln. I fråga om beräkningen av anslagsbeloppen saknas för närvarande annan utgångspunkt än kostnaderna för nämnderna under år 1922. Dessa kostnader uppgingo, enligt vad jag numera inhämtat, till 39,246 kronor 26 öre för allmänna civilförvaltningens lönenämnd och 46.602 kronor 10 öre för försvarsväsendets lönenämnd. Vad beträffar allmänna civilförvaltningens lönenämnd torde kostnaderna för budgetåret 1923—1924 kunna hållas inom beloppet av kostnaderna för år 1922, men i fråga om försvarsväsendets lönenämnd torde på grund av förestående omregleringar, vilka lära komma att i viss mån öka lönenämndens arbete, en mindre höjning vara erforderlig. Jag föreslår, att anslagen bestämmas till 40,000, respektive 50,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att för budgetåret 1923—1924 anvisa

dels under fjärde huvudtiteln för *försvarsväsendets lönenämnd* ett extra anslag av 50,000 kronor;

dels ock under sjunde huvudtiteln för *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* ett extra anslag av 40,000 kronor.

2:o) *Anslag för budgetåret 1923—1924 till statens bostadsnämnds verksamhet.*

Enligt gällande avlöningsreglementen för befattningshavare vid kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen ävensom för officerare och underofficerare m. fl. vid armén och marinen skall i fall, då innehavare av tjänstebostad ej åtnöjes med det av vederbörande myndighet fastställda hyrespriset eller då överenskommelse därom ej kan träffas mellan verket och bostadsinnehavaren, frågan hänskjutas till en bostadsnämnd med i vederbörande reglemente angiven sammansättning.

Vid anmälan den 8 januari 1923 av frågan om anslag till en statens bostadsnämnd erinrade jag, att i samband med det under nästföregående punkt berörda spörsmålet om viss förändrad organisation av de nuvarande lönenämnderna även uppkommit fråga, om ej de tre bostadsnämnderna lämpligen skulle kunna sammanlösas. Utom att härigenom någon besparing skulle vara att vinna borde genom en sådan

anordning en såsom önskvärd ansedd större enhetlighet i bestämmandet av ersättning för tjänstebostad kunna ernås.

Inom finansdepartementet har sedermera utarbetats förslag om sammanslagning av de tre bostadsnämnderna, därvid den gemensamma nämnden, liksom nu envar av nämnderna, skulle bestå av en opartisk ordförande samt representanter för personal- och förvaltningsintressena. De utsedda representanterna för förvaltningsintressena skulle enligt förslaget alltid deltaga i överläggningarna och besluten, oberoende av till vilken förvaltningsgren föreliggande ärende vore att hänföra, medan representanter för personalintressena borde utses särskilt för envar av de tre förvaltningsgrenarna, kommunikationsverken, allmänna civilförvaltningen, lots- och fyrstaten däri inbegripen, samt försvarsväsendet, och inkallas, allteftersom föreliggande ärende vore att hänföra till den ena eller andra av berörda förvaltningsgrenar. Ledamöternas antal, nu tre i varje nämnd, hade för tillgodoseende av olika intressesynpunkter i den sålunda ifrågasatta gemensamma nämnden föreslagits utökat till fem.

*Förslag till
sammanslag-
ning av bo-
stadsnämnn-
derna.*

Över detta förslag hava yttranden infordrats från envar av de nu fungerande bostadsnämnderna.

*Yttranden av
bostads-
nämnderna.*

I sitt med anledning härav avgivna yttrande har kommunikationsverkens bostadsnämnd framhållit, att en sammanslagning otvivelaktigt skulle bereda trygghet för att enhetliga synpunkter komme att ligga till grund för behandlingen av frågor rörande statens tjänstebostäder. Den vinst, som härigenom skulle stå att vinna, vore synnerligen beaktansvärd, då det givetvis borde eftersträvas, att statens befattningshavares bostadsförhållanden så vitt möjligt ordnades efter enhetliga principer. Angelägenheten härav hade framstått så mycket klarare, som de olika verken hittills ofta synts hava intagit skilda ståndpunkter vid fastställandet av hyresersättning för tjänstebostäder. Nämnden ansåge sig emellertid böra framhålla, att strävandet att söka ernå en likformig behandling av alla ärenden, som tillhörde de nuvarande bostadsnämndernas verksamhetsområden, hittills blivit på ett tillfredsställande sätt tillgodosett bland annat därigenom, att ordföranden och vissa ledamöter vore gemensamma i de olika nämnderna samt att nämnderna enat sig om en gemensam sekreterare. Någon besparing syntes nämnden genom en sammanslagning icke kunna ernås, utan syntes tvärtom en ökning av utgifterna genom ökningen av antalet ledamöter vara ofrånkomlig. Genom att i arbetssättet så enkla former som möjligt

tillämpats hade utgifterna för nämnden också hållits vid relativt obetydliga belopp. En ökning av antalet ledamöter syntes nämnden icke vara erforderlig och dessutom kunna medföra risken, att arbetet inom nämnden bleve tyngre och omständligare. Vad slutligen anginge den mera fristående ställning, personalrepresentanterna enligt förslaget skulle komma att intaga, föreläge, härigenom möjligheten av att dessa lättligen kunde komma att vida mer, än som nu vore fallet, anse sin uppgift vara att bevaka den företrädde personalens intressen, varigenom ett objektivt bedömande av de till nämndens prövning hänskjutna ärendena i viss grad kunde försvåras. Kommunikationsverkens bostadsnämnd ansåge sig för sin del böra avstyrka den ifrågasatta sammanläggningen och omorganisationen av bostadsnämnderna. Nämndens ordförande var emellertid av skiljaktig mening och ansåg, att nämnden bort avfatta sitt yttrande i huvudsaklig överensstämmelse med det utlåtande, som allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets bostadsnämnder avgivit.

Sistnämnda båda nämnder, vilka avgivit i allt väsentligt lika lydande yttranden, hava framhållit, att större enhetlighet i nämndernas arbete antagligen skulle vinnas, om detsamma, i stället för att fördelas på tre nämnder, koncentrerades i en enda nämnd. I den mån arbetet inom allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets bostadsnämnder, vilka ännu stode vid begynnelsen av sin verksamhet, utvecklades till sin fulla omfattning, syntes behovet av enhetlighet och kontinuitet inom alla tre nämndernas arbetsområden komma att ännu starkare göra sig gällande. Härtill komme, att de olika författningar och bestämmelser, som de särskilda nämnderna hade att tillämpa, vore i huvudsak ensartade och att så gott som varje fråga av mera allmän eller principiell natur, vilken upptoges till behandling inom en nämnd, påkallade hörande även av de andra nämnderna. Då de fördelar, som ur enhetlighetssynpunkt kunde vinnas genom den ifrågasatta sammanläggningen, syntes mera än uppväga de olägenheter, som eventuellt kunde vara därmed förenade, hade nämnderna ansett sig icke böra avstyrka sammanläggningen. En ledamot i envar av dessa nämnder har emellertid varit av skiljaktig mening och ansett sig böra i huvudsak ansluta sig till vad kommunikationsverkens bostadsnämnd anfört i frågan.

*Departements-
chefen.*

Vad av allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder anförts har styrkt mig i den uppfattningen, att större enhetlighet och kontinuitet vid bestämmandet av hyresersättningen för tjänste-

bostäder vore att förvänta, om hithörande frågor handlades inom en enda bostadsnämnd. Att ordföranden gjorts gemensam för de tre nuvarande nämnderna och att i två av dem ytterligare en ledamot är gemensam ävensom att nämnderna funnit det lämpligt anställa gemensam sekreterare, ger också uttryck åt behovet av enhetlig organisation på förevarande område. Anordningen med särskilda nämnder, vilka till en huvudsaklig del äro gemensamma, synes knappast vara grundad på tillräckliga skäl. På grund härav anser jag mig böra tillstyrka, att en sammanslagning av de tre bostadsnämnderna — vilken kan ske utan ändring i avlöningsreglementena — genomföres från och med den 1 juli 1923, vid vilken tidpunkt förordnandena för de nuvarande nämndernas medlemmar alltså skulle upphöra.

Vad angår den gemensamma bostadsnämndens organisation torde ledamöternas antal icke behöva sättas högre än tre eller samma antal, varav envar av de nuvarande nämnderna består. För tillgodoseende av olika intressesynpunkter torde dock särskilda personalrepresentanter i enlighet med det uppgjorda förslaget böra utses för envar av de tre stora förvaltningsgrenarna. Genom att begränsa antalet ledamöter i nämnden till tre bör under alla förhållanden en besparing i kostnaderna kunna förväntas.

Såsom jag vid förberörda tillfälle den 8 januari 1923 framhållit, bör särskilt anslag uppföras å riksstaten för bestridande av kostnaderna för den gemensamma bostadsnämnden, lämpligen benämnd statens bostadsnämnd. Då kostnaderna för resor och dylikt, som direkt hänföra sig till kommunikationsverken, torde böra ersättas av vederbörande verk samt antalet ledamöter undergår någon minskning, skulle anslaget måhända kunna sättas till något lägre belopp än kostnaden för de tre nämndernas verksamhet under år 1922. Denna kostnad uppgår till omkring 12,200 kronor. Då det emellertid ännu icke kan överblickas, i vad mån för allmänna civilförvaltningen jämte lots- och fyrstaten samt försvarsväsendet resor kunna bli nödvändiga för bedömandet av frågor om hyresersättningens storlek, anser jag dock försiktigheten bjuda att icke för statens bostadsnämnd upptaga lägre anslagsbelopp än 12,000 kronor. Anslaget torde böra i riksstaten upptagas såsom extra anslag under sjunde huvudtiteln.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till *statens bostadsnämnd* för budgetåret 1923—1924 under sjunde huvudtiteln anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

Sammanlagda beloppet av anslagen till statens lönenämnder och bostadsnämnd skulle alltså uppgå till 102,000 kronor eller 22,000 kronor mera än vad i statsverkspropositionen för ändamålet beräknats. Jag anhåller att framdeles få, i fall av behov, upptaga frågan om beredande av erforderliga inkomstmedel för täckande av nämnda merkostnad.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.